

REFORMA

Revolució

Reforma o Revolució?

Pensant la transformació social avui:
Construir un nou món ⇔ Acabar amb l'ordre establert

GRA

ÍNDIX

INTRODUCCIÓ	3
-------------------	---

EL PARANY DEL REFORMISME	7
--------------------------------	---

El fracàs del reformisme	
en tant que estratègia	9
Cap a la superació del reformisme.....	12

ELEMENTS PER UNA REVOLUCIÓ	
AL SEGLE XXI.....	16

Aprendre de la història, sentir-se part d'ella	16
Les males herbes s'han d'arrencar d'arrel	17
Assajant noves formes de viure,	
construint una nova societat	18
Poder i institucions polítiques	19
No esperar la revolució, crear-la	20
El subjecte revolucionari	21
Cap a una revolució integral	23
Grandesa de mires	24
Estratègia	25
Algunes tàctiques.....	28

INTRODUCCIÓ¹

Actualment ens trobem en un món hiperindustrialitzat, depredador de recursos, regit per una salvatge economia de mercat i grans Estats, institucions que es disfressen de garants de la seguretat i la llibertat, però que en realitat no són més que màscares per mantenir uns règims de dominació i d'explotació. En aquests territoris sobreviuen individus individualitzats i individualistes, alienats i còmplices del sistema, que en la seva majoria no es qüestionen l'ordre establert sinó que opten per una apatia i un victimisme conformista.

Avui aquest món està en crisi. A occident es desplomen els valors d'una civilització: l'organització politico econòmica comença a fer fallida, l'abundància de recursos materials i la ficció del crèdit han tocat sostre, l'exèrcit de reserva no para de créixer i s'entreveu la veritable naturalesa del treball assalariat com a forma d'esclavitud, falsa llibertat en un món de cadenes. El fet que el sistema cada cop pugui satisfer menys les pròpies expectatives i promeses, li fa perdre credibilitat i força.

1. Aquest és un text en procés, un conjunt de reflexions fruit de converses, lectures, debats... és una invitació a pensar i a debatre, tot aportant elements que trobem rellevants, sobre una qüestió candent: com fer la revolució avui? Com superar la misèria i la barbàrie actuals? Aquesta és la segona versió del text, incorporant-hi millores després de les jornades de debat realitzades a la Base, ateneu cooperatiu del Poble Sec a l'hivern de 2014. Esperem que serveixi per contribuir a anar-hi pensant col·lectivament, i per fer un pas més per construir un moviment revolucionari. També s'ha de tenir en compte que els exemples que s'utilitzen es refereixen sobre tot al context català, degut a la procedència i el marc d'actuació del Grup de Reflexió per l'Autonomia.

Així, se'ns obre una finestra d'oportunitat, un moment en què es fan molt evidents les contradiccions del propi sistema i la incapacitat de l'Estat i del mercat per cobrir les necessitats humanes més bàsiques. Aquesta finestra s'obre després de dècades de desenvolupament de l'Estat de benestar² a occident, d'aniquilar les comunitats i els seus llaços d'ajuda mútua deixant només individus aïllats i insociables³.

-
2. L'Estat del Benestar ha estat i és una forma de legitimar l'Estat i de canalitzar els anhels de canvi social. Alhora ha tingut un paper fonamental en la pèrdua de les relacions de suport mutu,. Avui, davant les retallades d'aquest Estat del Benestar, moltes persones es veuen privades de cobrir les seves necessitats més bàsiques. Ens oposem a l'Estat del Benestar, optem per construir una altra forma de cobrir les nostres necessitats bàsiques, però lluitarem per frenar la pèrdua de drets de la majoria de la població a favor de la minoria privilegiada, mentre anem creant una forma alternativa de cobrir les nostres necessitats. Es tracta de frenar les retallades de l'Estat del benestar però no per demanar que l'Estat ens solucioni els problemes, sinó per mantenir la cobertura de les necessitats bàsiques i posar en tensió a l'Estat i no reforçar-lo, mentre anem construint alternatives per cobrir les nostres necessitats. Per aprofundir més en aquestes idees vegeu "Sobre l'Estat del Benestar" (Grup de Reflexió per l'Autonomia, 2014) (<http://www.grupreflexioautonomia.org/ca/sobre-les-tat-de-benestar>)
 3. És paradigmàtic com han canviat les relacions a l'espai públic i entre iguals els últims 50 anys: abans la gent parlava i s'ajudava, ara trobem mirades buides a l'horitzó o caps acotats i cares llargues. Si tenim problemes truquem a la policia, si necessitem ser atesos anem als serveis socials. Un article que exposa el nivell de decadència convivencial al qual hem arribat el podeu trobar aquí: "*Infierno Convivencial*" (Félix Rodrigo Mora, 2014) (<http://esfuerzoy servicio.blogspot.com.es/2013/12/infierno-convivencial.html>)

Davant d'aquesta situació sorgeix una pregunta fonamental: *lluitem per canviar-ho o ens conformem i "tirem" amb el que hi ha?* Aquest text va dirigit a les persones que es decanten clarament per l'opció transformadora, a les quals enviem d'entrada una càlida abraçada.

Com sempre, l'opció menys còmoda és la que ens obre més preguntes: *Com sortir d'aquesta dinàmica?; fins on ha d'arribar el canvi que ens permeti sortir-ne?; quines en són les causes?* I és aquí on es presenta una gran dicotomia que, com argumentarem més endavant, té conseqüències determinants en la nostra acció transformadora: *les causes provenen d'un mal funcionament del sistema estatal-capitalista o bé són conseqüència inevitable de les dinàmiques inherents a aquest?*

Segons la primera opció, el problema no és l'organització en Estats i mercat auto-regulat capitalista, sinó alguns elements relatius al funcionament d'aquest sistema. Així, únicament a través de canvis parcials (reformes), tot conservant el marc sistèmic, podem arribar a una societat que no reproduïx les dinàmiques negatives que ens amenacen. Com que la idea base d'aquesta opció és que amb reformes n'hi ha prou, l'anomenem reformisme. Moltes d'aquestes iniciatives pretenen canviar d'alguna manera o altra la legalitat vigent, tractant d'introduir regulacions per millorar les dinàmiques imperants i tornar al funcionament del sistema *abans de la crisi* o bé aconseguir més redistribució de la riquesa i més participació ciutadana, però mantenint intacta l'essència oligàrquica de les estructures actuals.

D'altra banda, la segona opció significa que el problema és el sistema en si, i que per tant és necessari canviar-lo des de l'arrel (acabant amb totes les seves institucions i valors), i substituir-lo per un altre sistema que minimitzi aquelles dinàmiques.

Es tracta d'iniciar una transformació profunda i generalitzada de la forma de vida, un canvi qualitatiu, substantiu i de gran abast en les estructures i valors que defineixen una societat, una revolució.

Així doncs, podem dir que “reformisme o no reformisme” és una dicotomia que va associada directament als fins i, només indirectament, als mitjans. En aquest sentit, molts projectes o accions haurien de considerar-se reformistes o no en funció de si es realitzen com a part d'una estratègia més àmplia de transició sistèmica (cap a un nou sistema). La importància d'uns fins revolucionaris rau en la gran habilitat del sistema actual, a través dels mitjans de comunicació, de la pressió i de la repressió, per cooptar qualsevol iniciativa que proposi abolir-lo, i transformar-la en compatible amb ell. Per a no caure-hi, és imprescindible recordar-nos constantment el perquè de la nostra lluita a través d'uns fins que apuntin clara i explícitament al sistema actual com allò a canviar.

No obstant, dir que els nostres fins són revolucionaris, que volem acabar amb el sistema actual, resulta insuficient. Donat que es tracta només d'una entre les múltiples possibilitats de sistemes basats en la concentració del poder en poques mans, resulta evident que amb la dicotomia sobre la qual hem centrat aquest text no n'hi ha prou. Per consegüent, és encara més bàsic preguntar-nos *quina societat volem?*

És aquí on sorgeix l'oposició entre autonomia i heteronomia, dues maneres d'entendre l'organització social que han estat en pugna al llarg de la història. La primera, que ve del grec “auto” (“un mateix”) i “nomos” (“norma” o “lleï”) vol dir determinar-se un mateix. Com que som sers socials que ens necessitem els uns als altres, es tracta de tenir la possibilitat real de participar juntament amb tots els demés, en un pla d'igualtat efectiva, en

la determinació del nostre destí social i de desenvolupar individualment la nostra persona. Per la seva banda, heteronomia significa el contrari: les normes no provenen de la societat en si, sinó d'un ens separat d'aquesta, és a dir una elit.

Donat que el sistema estatal-capitalista es basa en la creixent concentració del poder en poques mans, podem afirmar rotundament que pertany al món de l'Heteronomia. Així doncs, si ens decantem a favor de l'Autonomia, inevitablement assenyalarem la necessitat d'un canvi de sistema i per tant ens declarem automàticament partidaris d'una revolució, que a més a més ha d'apuntar cap a una societat basada en l'Autonomia. És fonamental tenir en compte que allò que cal canviar no són només unes certes formes polítiques o econòmiques, sinó la forma de viure i d'entendre la vida. Per això pensem que és imprescindible recuperar la voluntat i la tasca revolucionària: construir nous valors i formes d'organitzar-nos, tot acabant amb els valors hegemònics i les institucions actuals.

EL PARANY DEL REFORMISME

La misèria és el símptoma, el mal l'esclavitud.

I. Puente

Els orígens del reformisme es remunten a la formació dels primers Estats moderns i al procés paral·lel de des-socialització dels mercats, entès com el pas del control del mercat majoritàriament per les persones al control de les persones pel mercat⁴. Ens situem, doncs, en un moment de guerra i repressió sagnant

4. "La Gran Transformación" (Karl Polanyi, 1944) "anteriorment a la nostra època no ha existit mai una economia que per definició estigués controlada pels mercats. [...] Tots els sistemes econòmics que coneixem fins la fi del feudalisme a l'Europa occidental eren

contra el poble, que defensava l'autonomia que encara tenia, per part de les classes afavorides. No obstant, donat que sempre és molt més efectiu dominar per engany que per prohibició, el nou projecte de societat es va anar consolidant a través d'un discurs legitimador i seductor.

Per fer creure al poble que si es sotmetia a les noves normes oligàrquiques n'obtindria grans beneficis a mig o llarg termini, es va utilitzar el reclam de l'augment de les forces productives fruit de la industrialització, la deslegitimació del camp i la difusió de la cultura burgesa i els valors del liberalisme connectant-ho alhora amb els ideals de progrés de la Il·lustració.

De la conjunció d'aquest amb l'anhel d'una societat sense classes va anar sorgint la idea de la socialdemocràcia, que suposava que a través de petites millores del sistema s'aniria avançant progressivament cap a una societat lliure; el capitalisme i l'esclavitud que aquest comportava eren un "mal necessari".

La materialització d'aquest ideari es va fer a través del projecte d'Estat de Benestar, considerat com la culminació de la trajectòria d'evolució i progrés de les societats occidentals. A través d'aquest, l'Estat oferia a la ciutadania una cobertura de certes necessitats materials bàsiques i una millora de les condicions de vida. El preu a pagar va ser tot un procés d'expropiació per l'Estat i el mercat de les formes autònomes de satisfer aquestes necessitats, el trencament dels vincles relacionals que havien estat la base del suport mutu, la construcció d'un model global de concentració dels recursos als països occidentals controlats per les diferents elits, i l'acceptació d'aquestes estructures heterònomes i oligàrquiques per part del poble. Així mateix,

organitzats segons els principis de reciprocitat, redistribució o autoabastiment, o segons una combinació dels tres".

en l'imaginari col·lectiu, el reformisme com a estratègia i els partits socialdemòcrates havien assolit els nivells de recolzament més amplis de tots els temps, amb la conseqüent pèrdua de l'ideal revolucionari i una tendència cap al conformisme generalitzat que va afiançar les estructures heterònomes de l'Estat i el mercat internacionalitzat.

En les darreres dècades, no obstant, hem estat testimonis de l'ensorrament de les promeses ordides pels defensors de l'Estat de benestar i del fracàs en l'aplicació d'estratègies reformistes per intentar canviar la societat. La internacionalització de l'economia de mercat des de mitjans dels anys 70 va comportar la fi del consens socialdemòcrata i l'adveniment del consens neoliberal. Els partits socialdemòcrates van abandonar tota idea de canvi sistèmic real, i es van incorporar a l'agenda neoliberal de mercats de treball "flexibles", minimització dels controls socials sobre el mercat, reducció i privatització dels serveis socials assistencials, etc.

EL FRACÀS DEL REFORMISME EN TANT QUE ESTRATÈGIA

Avui en dia aquest fracàs ha degenerat fins a una situació de crisi en tots els àmbits de la societat, posant en evidència la fal·làcia en la qual estava basada la ideologia del progrés. Es fa patent doncs que les estratègies reformistes no només no ens condueixen a una societat basada en l'autonomia, sinó que fins i tot, a efectes pràctics, acaben enfortint les pròpies institucions oligàrquiques i els sistemes de valors corresponents.

Pensant en la transformació social avui, veiem que l'estratègia reformista és insuficient, utòpica, a-històrica i indesitjable.

Per una banda, és **insuficient** perquè es queda curta en l'anàlisi de les causes de la crisi multidimensional actual. L'es-

tratrègia reformista s'adona de la crisi actual però no afronta l'arrel del problema: en cap moment impugna ni tracta de substituir les institucions fonamentals del sistema actual, és a dir, l'Estat "democràtic" representatiu i l'economia de mercat capitalista, sinó que es limita a reivindicar-ne algunes millores. Tanmateix, la crisi generalitzada que estem vivint avui en dia no es deu al mal funcionament d'aquestes institucions sinó a la seva pròpia idiosincràsia; les dinàmiques que les regeixen donen lloc a una immensa i creixent concentració de poder que no pot ser revertida a través de canvis que no modifiquin l'arrel del sistema vigent.

Així, el reformisme proposa una **estratègia utòpica**; suposant que una tenaç i àrdua lluita popular aconseguís implementar algunes de les reformes suggerides pels corrents reformistes, aquestes no podrien fer altra cosa que imprimir un ritme lleugerament més lent a l'avenç de la crisi multidimensional en curs ja que indefectiblement haurien de ser compatibles amb el funcionament i la dinàmica del sistema actual. En l'improbable cas que no ho fossin tindrien els dies comptats perquè aquells que les apliquessin reduirien la seva competitivitat, fet que els faria entrar en una crisi econòmica profunda⁵. Un cas il·lustratiu d'això és el projecte d'Unitat Popular de Xile (1970-1973), on unes reformes *massa ambiciosos* van portar el país a una situació d'extraordinària inestabilitat econòmica i van propiciar l'establiment per cop d'Estat del règim totalitari de Pinochet de la mà de l'imperialisme nord-americà, que gràcies a això va guanyar molt poder a la zona.

5. Per un anàlisi en profunditat de les dinàmiques del sistema actual vegeu el llibre "*Crisis Multidimensional y Democracia Inclusiva*" (Takis Fotopoulos, 2005). (<http://democraciainclusiva.org/txt/CMYDI.pdf>)

Per altra banda, és **ahistòrica** perquè ignora que actualment la dinàmica socioeconòmica del sistema no és la d'augmentar els controls socials sobre els mercats (protecció del medi ambient, de les persones, del treball, etc.), sinó ben al contrari. La dinàmica de mercantilització –a cada cop més territoris, i a la vegada de cada cop més aspectes de la nostra vida– és imparable en el marc sistèmic actual, i l'Estat de Benestar només ha constituït un petit parèntesi d'unes dècades que, a causa de circumstàncies excepcionals, ha pogut pal·liar algun dels aspectes d'aquesta dinàmica, i que ha servit per a enfortir enormement la credibilitat del sistema, després dels horrors de la Segona Guerra Mundial. Així, el progressiu desmantellament de l'Estat de Benestar que estem patint no és conseqüència d'unes *males polítiques* aplicades per uns *mals polítics*, tal i com suggereixen les anàlisis reformistes, sinó de les pròpies dinàmiques inherents al sistema, que provoquen que no sigui viable tornar a ell ni a res que s'hi assembli.

Per últim, l'estratègia reformista és **indesitjable** perquè ni en el millor dels casos pot portar a una consciència de l'amplitud dels canvis que és necessari tirar endavant per provocar un canvi social real. Per exemple, diversos sectors sostenen que les demandes reformistes poden fer-se amb fins revolucionaris, perquè el més que probable incompliment d'aquestes per part de les elits del poder pot produir –segons ells– una radicalització de la consciència que a la vegada pot portar a una situació revolucionària. No obstant, tot i tenir certa lògica aparent, aquest tipus d'argumentacions són perniciosos per dos motius: en primer lloc perquè es basen en una concepció instrumentalista del poble que oblidia –sense voler o deliberadament– que

el camí a una societat realment democràtica⁶ implica transparència; en segon lloc perquè a la pràctica condueixen a un afebliment del pensament anti-sistèmic a mig termini, a causa de l'oblit progressiu que inevitablement provoca una pràctica tan allunyada dels objectius suposadament revolucionaris. En canvi, en una estratègia revolucionària, els objectius són explícits i els mitjans o tàctiques que es fan servir són coherents amb aquests objectius, ja que s'entén que *no es pot superar l'alienació amb mitjans alienants*.

CAP A LA SUPERACIÓ DEL REFORMISME

Si bé hem argumentat la impossibilitat de qualsevol estratègia reformista de resoldre la crisi multidimensional que ens afecta, creiem que moltes iniciatives reformistes comparteixen característiques positives, com el fet de dedicar cert temps de la vida a intentar millorar la societat, de mirar la realitat amb ull crític o d'estar obert a debatre sobre com millorar-la. Ens volem distanciar, d'aquesta manera, dels sectors "revolucionaris" puristes que només critiquen a tort i a dret sense proposar alternatives, perquè estem convençuts que **el projecte revolucionari només pot construir-se des del diàleg crític constructiu entre les persones que volem canviar la situació actual**. Per tant, el que intentem fer aquí és una crítica constructiva, que contribueixi al debat sobre la transformació social avui i permeti fer la nostra acció col·lectiva més transformadora.

Arribats a aquest punt s'escau fer la pregunta: com pot ser que si s'ha comprovat que les estratègies reformistes fracassen

6. Entenent democràcia com aquell règim en què el poble s'autogoverna directament a través d'assemblees, sense cedir el poder a "representants".

se segueixi recurrent a elles des de la majoria de mobilitzacions i moviments socials?

En primer lloc, perquè **es segueix concebant l'Estat de Benestar com una conquesta de les classes populars i no com l'altra cara d'un sistema de dominació**. Per això es segueix demanant, incansablement, que l'Estat proporcioni drets i serveis, enlloc d'agafar la responsabilitat sobre la nostra vida i assumir els deures que comporta la llibertat. Així, un factor innegable que condueix al reformisme és el **conformisme**. D'aquesta manera, guanyen fàcilment popularitat projectes amb aparença i llenguatge nous però que en el fons són una reelaboració de l'estratègia reformista. Un exemple il·lustratiu i ben actual pot ser el projecte "Podemos" que, a través d'un programa de reformes utòpiques i una posada en escena que intenta recrear les formes del 15M, pretén oferir una nova cara –amb nous personatges carismàtics– a la vella i degenerada esquerra estatista espanyola.

En segon lloc, perquè **el paradigma social dominant promou la comoditat i la rapidesa, quan el procés de canvi revolucionari és dur i lent**. Aquest paradigma empeny moltes persones a allò que podríem anomenar *immediatisme*, a voler resultats i a esperar-los ara mateix. Sovint no és té en compte que si el sistema actualment establert ha trigat més de dos segles a formular-se i desenvolupar-se en la seva complexitat, no és factible intentar canviar les seves dinàmiques d'un dia per l'altre. El paradigma actual també imbueix moltes persones cap a l'*hiperactivisme*, és a dir, la tendència a creure que "allò pràctic" és participar en mobilitzacions varies i impulsar projectes que ens donin la sensació que alguna cosa canvia JA, mentre es dedica poc temps a pensar i reflexionar estratègicament per

realitzar pocs passos però en la bona direcció i amb fermesa, construint bases sòlides.

Aquest procés s'ha posat de manifest darrerament amb la decadència de les mobilitzacions del 15M: inicialment, a molts indrets, l'enfocament revolucionari de centrar les energies en el desenvolupament d'assemblees amb voluntat d'esdevenir sobiranes als pobles i barris va ser-hi ben present, entre altres iniciatives que apuntaven a l'establiment de noves institucions de caràcter popular i autogestionat en diversos àmbits, així com al desenvolupament de nous valors. Tanmateix, a causa de l'immediatisme imperant i que no es va posar sobre la taula un projecte antisistèmic coherent defensat amb suficient força, en un segon estadi es va anar caient en l'hiperactivisme, fins al punt que aquesta va ser la tendència àmpliament majoritària en les iniciatives hereves d'aquelles mobilitzacions, moltes de les quals tenien un caràcter merament reivindicatiu i de lluita de resistència quotidiana. En un tercer estadi, en el qual ens trobem actualment, la majoria de lluites i projectes hereus del 15-M -amb algunes excepcions- han anat perdent més força o integrant-se en el mar de mobilitzacions que sorgeixen arreu, sense projecte comú, quan no caient directament en la delegació del canvi en partits i candidatures pretesament alternatives que suposadament faran la feina per nosaltres.

Per últim, un altre factor important que condueix al reformisme és el fet de **donar per descomptades les institucions del sistema actual i/o no ser capaços d'imaginar-ne de noves ni de tirar-les endavant**. Així, com es va fer patent en el marc del 15M, assistim a una paràlisi social que s'agafa a allò conegut encara que es pugui demostrar que ens porta a un carreró sense sortida. A Catalunya aquest és el cas, per exemple, de la iniciativa *Procés Constituent*, que pretén canalitzar el canvi social a

través de la proclamació i instauració d'una nova constitució i aportant –en última instància– nous candidats al govern. Un altre exemple és el de la CUP, que malgrat presentar-se com un “cavall de Troia” dels moviments socials a les institucions, a la pràctica aquesta idea no apareix al seu programa, que es limita a defensar la implantació de mesures essencialment socialdemòcrates i a legitimar el joc de la política oligàrquica parlamentària, entrant-hi de ple, sense impugnar-ne la seva essència. Així, no seria estrany que la CUP acabés com els Verds alemanys, és a dir, que el seu pas per les institucions estatals l'acabi transformant a ella i no al revés, tal i com pretén. Actualment, aquesta tendència reformista de donar per descomptat el sistema i canalitzar les ànsies de canvi de les persones ha anat agafant cada cop més força, també degut a la crisi de “legitimitat representativa” dels partits polítics i la crisi de l'esquerra en general, que han provocat que es redoblin els esforços per reflotar el sistema a través de projectes que es presenten com a rupturistes però que mantenen intacte l'*status quo*; és el cas clarament del Partit *Podemos* i d'altres iniciatives similars⁷.

7. Un posicionament crític amb el Procés Constituent es pot trobar a l'article “*Procés Constituent o Revolució Integral?*” (Blai Dalmau, 2013, <http://blai-dalmau.blogspot.com.es/2013/06/proces-constituent-o-revolucion-integral.html>). Pel que fa a la CUP, vegeu el “*Manifest pel No-Sí: la revolució, sense Estat-nació, és la solució!*” (GRA, 2013, <http://www.grupreflexioautonomia.org/ca/manifest-pel-no-si>). Per conèixer més en detall l'exemple de la degeneració dels Verds alemanys vegeu “*Del partit-antipartit al partit-partit. Breu història del partit verd alemany*” (Georgy Katsiaficas, 2006) en un fragment del llibre “*The Subversion of Politics*”). Podeu trobar la traducció en línia aquí (<http://ingovernables.noblogs.org/post/2013/01/31/del-partit-antipartit-al-par>

En conclusió, pensem que ens cal superar el reformisme imperant, deixant enrere totes les xacres que acabem d'esmentar i plantejant una estratègia global de transició revolucionària. Això implica una reflexió profunda sobre com cada acció concreta pot contribuir o no a avançar en aquest procés, i això és el que intentem abordar a la resta de l'article.

ELEMENTS PER UNA REVOLUCIÓ AL SEGLE XXI

*La revolució és una força, una voluntat,
un deure que és atemporal*
Anònim

APRENDRE DE LA HISTÒRIA, SENTIR-SE PART D'ELLA

L'anhel de la revolució, de canvi fonamental de l'ordre establert, de lluitar per la igualtat i contra la dominació és una constant que trobem al llarg de la història. Canviar les nostres formes de vida, d'una forma no marginal sinó que pugui esdevenir hegemònica, implica processos de magnitud i durada històrica d'una gran dificultat. Per això, per poder fer la revolució avui, pensem que és imprescindible conèixer, interpretar i intentar aprendre dels intents passats, del llegat dels nostres avantpassats i de les seves lluites, continuant amb aquesta tasca històrica. Per aprendre realment de la història caldrà també entendre'ns part d'ella, pensant i adaptant les formes de fer als nous contextos i situacions.

tit-partit). Pel que fa a *Podemos* a la xarxa podeu trobar una extensa literatura crítica sobre el partit.

LES MALES HERBES S'HAN D'ARRENCAR D'ARREL

El poble, amb pedres, armes o únicament amb els seus cossos, s'ha mobilitzat històricament contra l'Estat i les altres institucions de dominació tot denunciant alguna o diverses de les seves nefastes conseqüències. Aquestes accions d'impugnació més o menys explícita de l'ordre establert són legítimes i donen força col·lectiva en realitzar-les, alhora que ens situen obertament enfrontats a les estructures i valors vigents. Tot i això, aquestes accions estan normalment centrades en atacar els símptomes i no permeten una veritable superació dels problemes⁸; en la majoria de casos el sistema en té prou per aturar les mobilitzacions populars amb un canvi de màscara, solucionant (molts cops només aparentment) el símptoma que provoca el descontentament, fent un rentat de cara però sense tocar l'essència del seu funcionament i mantenint un règim de dominació que esdevé així més suportable.

En altres ocasions s'ha intentat portar a terme un canvi profund de l'ordre establert des d'una petita minoria de la població, prenent el poder de l'Estat i gestionant-lo "pels interessos del proletariat". Així, moltes revolucions històriques han estat impulsades, catalitzades i, a vegades, fins i tot, realitzades, per una minoria d'individus revolucionaris, una avantguarda (en comparació al conjunt de la societat) que sovint acabava gestionant

8. Creiem que el fet que moltes accions estiguin centrades només en atacar les conseqüències està lligat amb l'absència d'un projecte revolucionari. Per acabar amb la dominació hem d'organitzar una alternativa que abordi els problemes des de les seves causes. Pensem que allò que és utòpic és intentar superar els problemes anant només a les conseqüències i no abordant-los anant a l'arrel.

el poder a favor de si mateixa, reproduint de nou un règim basat en la dominació.

En els dos casos exposats, ens trobem amb el mateix problema que impossibilita un canvi com el proposat: la manca de desenvolupament del factor conscient en les persones. Per poder establir una societat autònoma es requereixen persones mínimament autònomes i per tant hem de construir l'autonomia tant a nivell dels individus com de les institucions, hem d'arrencar les males herbes d'arrel, extraient-les també del nostre interior, forjat en el procés de socialització d'una societat malalta. Així, si bé moltes vegades s'ha associat la revolució amb períodes breus de temps, pensem que per tal que una veritable revolució sigui possible ens calen almenys el temps i l'esforç suficients per consolidar una ferma consciència revolucionària.

ASSAJANT NOVES FORMES DE VIURE, CONSTRUINT UNA NOVA SOCIETAT

Un dels intents històrics que trobem més encertats de construir una societat basada en l'autonomia és la revolució espanyola de 1936. Pensem que en podem extreure diversos aprenentatges. Un dels més destacables és la construcció d'una societat paral·lela, en forma de cooperatives, cultura associativa, salut i educació autogestionària, etc. com a forma d'assajar noves maneres de funcionar amb uns valors coherents amb la societat que anhelem.

Al mateix temps, aquesta construcció ens permet fer-nos més forts i generar autonomia davant del sistema imperant, ajudant-nos a solucionar aquí i ara diverses problemàtiques vitals que afrontem. Aquest procés constructiu ens permet mostrar a la societat que allò que es proposa és factible, estenent un

nou imaginari, nous valors, relacions i institucions fins a construir una nova forma d'organització social que pugui esdevenir hegemònica i per tant pugui substituir l'actual; com ja deia Isaac Puente: *“Sólo se destruye aquello que se consigue substituir con ventaja”*⁹.

Aquesta construcció paral·lela no només ha de centrar-se en l'economia, en l'organització de la producció i el consum, sinó, i amb la mateixa importància, en la cultura, els mitjans de comunicació, l'educació, la política, etc. Cal que construïm noves formes de viure, noves institucions en tots els àmbits que puguin ser camí, visió i embrió de la nova societat.

PODER I INSTITUCIONS POLÍTIQUES

Un altre factor que podem aprendre de la revolució espanyola, és la necessitat d'una concepció clara sobre el poder i les institucions polítiques. El moviment popular organitzat que va frenar el cop feixista i va fer la revolució al 1936 va estar preparant-se amb èxit durant dècades per gestionar pràcticament tots els sectors de la vida social (des de l'abastiment d'aliments fins a la defensa). Sense menystenir la impressionant tasca que van desenvolupar els companys d'aquell temps, no podem obviar que no van tenir com a moviment prou claredat sobre la gestió de l'àmbit polític com per anar desenvolupant una forma d'organització política paral·lela que no deixés espai per al paper de l'Estat¹⁰.

9. *“El comunismo libertario y otras proclamas insurreccionales y naturistas”* (Isaac Puente, 1933).

10. Així, tot i la seva capacitat de controlar militarment la ciutat i gestionar pràcticament la totalitat de l'economia, no tenien una estructura política que pogués gestionar allò comú i destituir el govern de la Generalitat. Pensem que aquesta manca de claredat,

Entenem el poder polític com la capacitat d'organitzar allò col·lectiu. Aquest poder sempre existirà, en major o menor mesura, i el que hem de fer és trobar les formes per tal que aquest no es pugui concentrar, generar les institucions que ens permetin que es reparteixi de la forma més igualitària possible. Cal doncs no negar el poder polític, ni entrar a gestionar-lo de forma concentrada, sinó gestionar-lo de forma horitzontal ja que negar-lo significa a la pràctica deixar-lo en mans heterònomes. La concreció d'aquesta forma d'organització social que permet organitzar el poder de forma veritablement democràtica no és altra que l'Assemblea Popular, que per satisfer necessitats que requereixin organitzar-se a nivells més amplis que el d'una regió local, ha de formar part d'una confederació d'assemblees omnisoberanes.

NO ESPERAR LA REVOLUCIÓ, CREAR-LA

Hem d'esforçar-nos per a crear les condicions propícies per a la revolució, no esperar-la sinó voler-la, per a convertir-la en una possibilitat real. Així, *“la revolució és ja una possibilitat real quan és pensada des de si mateixa, com a projecte transformador i rupturista de la realitat immediata, per adequar els mitjans precisos disponibles en el present per a la seva realització amb èxit. La revolució ja és una possibilitat des del moment en què l'acció està encaminada a la seva consecució”*¹¹. Efectivament, el pensament i el sentiment són passos previs a

va provocar una sèrie de contradiccions com entrar a col·laborar amb el govern de la República i abandonar la revolució (com van denunciar “Los amigos de Durruti”).

11 Extracte de l'article “*Sobre la tarea revolucionaria*”(Esteban Vidal, 2013) (<http://emboscado.blog.com/2013/11/30/sobre-la-tarea-revolucionaria/>).

l'acció, si no pensem i sentim la revolució no serem capaços de realitzar-la mai. No per casualitat "portem un món nou als nostres cors i aquest món està creixent en aquest moment". Hem de pensar, sentir i crear la realitat que volem, trobar les formes concretes de passar de la idea, de l'anhel, a la realitat. Materialitzar el sentir de la revolució.

EL SUBJECTE REVOLUCIONARI

Fins aquí hem parlat del què i del com, ara la pregunta és: qui? Qui farà la revolució? Durant la modernitat liberal la concepció més àmpliament acceptada era que el subjecte revolucionari, el motor de la revolució, era el proletariat (totes les persones que han de vendre la seva força de treball per subsistir). Actualment, amb el creixement del sector terciari a Europa, l'externalització de les activitats industrials a països amb menys controls laborals i mediambientals i l'exclusió de cada cop més capes de la població del treball assalariat, la consciència de classe proletària es troba sota mínims.

Les condicions objectives -la situació econòmica, social, etc. en un moment i lloc determinats- són importants per tal que els oprimits puguem esdevenir subjecte revolucionari, però aquestes condicions per si soles no són ni molt menys suficients. Les penúries no són el motor de la revolució, tot i que sí que poden ser part del material que n'atïï la combustió. El principal motor de la revolució és la **voluntat** de construir un món més lliure, una societat més humana i natural, i aquesta voluntat creix a l'interior de les persones més enllà de la gana o els dèficits materials que pateixin. La major victòria del sistema establert es donaria si aquest aconseguís aniquilar del tot els anhels i l'esperit de llibertat que rau dins nostre, fent que els oprimits estimem les nostres cadenes i no vegem els barrots

de les gàbies que ens immobilitzen. Per evitar arribar a aquest punt, és fonamental auto-construir-nos com a individus revolucionaris, cultivar les nostres capacitats i avivar la pròpia voluntat revolucionària així com despertar aquella que jeu adormida ben al fons d'alguns dels nostres iguals; és imprescindible que tinguem una actitud de millora de les nostres habilitats i qualitats per fer-nos i ser, cada cop més, subjectes aptes per a la revolució.

Així, és probable que els canvis revolucionaris siguin estimulats i catalitzats per unes poques persones amb visió estratègica i consciència profunda; allò que no és factible ni desitjable és que aquestes tinguin una actitud de dominació vers els altres, ans al contrari, és imprescindible que fomentin l'alliberament i la presa de consciència del major nombre de persones possible per tal que aquestes puguin donar el millor de si mateixes i es produeixi realment un canvi substancial des de la base.

Pensem que la conjugació de la potència de les idees revolucionàries i la gravetat de la situació actual ens donen una possibilitat de fer amb èxit la revolució. De totes maneres, com ja hem apuntat, aquesta no pot reeixir si no ens auto-construïm com a subjectes revolucionaris i si no som prou persones donant el màxim: dedicant el màxim del nostre temps, esforços, recursos i creativitat a la tasca revolucionària.

En aquest sentit, és necessari desenvolupar bones actituds convivencials, restaurar el bon tracte amb els altres i potenciar l'empatia i la comprensió entre iguals. Això inclou la sinceritat, l'autocrítica i la crítica constructiva, des del respecte i l'amor però sense caure en un "bonrotllisme" anestèsic que no ens permet avançar. Així mateix, és fonamental que no només lluitem per construir noves estructures a nivell exterior sinó també que a nivell individual i interior repensem quines dinà-

miques negatives estem reproduint: enfrontaments personals, falta de compromís i humilitat, victimisme, etc. són problemes que minen el nostre potencial i cal que tots siguem conscients dels propis i ens comprometem a canviar-los i ajudar-nos mútuament, per tal de poder tenir una actitud més constructiva, oberta i honesta¹².

CAP A UNA REVOLUCIÓ INTEGRAL

Si bé en alguns moments s'ha tingut en compte la necessitat d'un canvi personal i alhora d'estructures, normalment s'ha fet molt més èmfasi en un dels dos. Creiem que és necessari una superació del fals dilema entre canvi social o canvi personal, ja que tots dos canvis, l'exterior i l'interior, van donats de la mà i han d'avançar en paral·lel. No podem pretendre fer cap modificació substancial de l'ordre establert si no ens auto-construïm al mateix temps com a subjectes amb habilitats, voluntat i riquesa interior.

La buidesa interior és un problema especialment greu avui; s'ha perdut qualsevol noció ètica, i sense un treball en aquest sentit no serà possible una revolució ni una societat basada en l'autonomia. Per això, per actualitzar el concepte de revolució avui, necessitem donar-li a aquesta qüestió la importància que té. En resum, potser en altres èpoques se li va donar més pes a un dels canvis, però avui cal afegir una millora personal a la re-

12. Per construir el subjecte revolucionari és fonamental recuperar el tan oblidat concepte de virtut, en aquest sentit podem dir que hem de realitzar una "*Revolució Virtuosa*" tal i com es suggereix a "*Procés Constituent o Revolució Integral?*" (Blai Dalmau, 2013) (<http://blaidalmau.blogspot.com.es/2013/06/proces-constituent-o-revolucio-integral.html>).

volució social i la revolució política, allò que podem anomenar com una revolució integral¹³.

A més, cal considerar que el canvi sistèmic ha d'abastar tots els nivells de l'existència personal i col·lectiva i aplicar-se a totes les dimensions de la vida, modificant-les substancialment en un sentit emancipador.

GRANDESA DE MIRES

Les nostres metes no poden estar guiades simplement per allò que creiem més realitzable; dotar-nos de metes com la revolució, que poden semblar irrealitzables, ens proporciona l'orientació que han de seguir els nostres actes si volem fer d'aquest món un lloc habitable. Hem de ser conscients que fer la revolució de la qual estem parlant, construir aquesta nova humanitat contra la barbàrie imperant, amb els mitjans i inèrcia de l'*status quo* actual és altament difícil, però és al mateix temps un repte ineludible i vàlid per si mateix, independentment del resultat que assolim. Ens hem d'omplir de responsabilitat històrica i grandesa de mires, anar a per totes i no posar-nos nosaltres mateixos més límits dels que ja tenim.

13. Quan parlem de revolució integral ens referim a aquesta transformació d'estructures en unes de basades en l'autonomia, com també en la necessària transformació psíquica i espiritual dels subjectes. Així, la revolució interior, personal, ha d'avançar en paral·lel i al mateix ritme que la revolució exterior, social. La suma d'una i l'altra poden donar una revolució integral.

ESTRATÈGIA¹⁴

Entenem l'estratègia com la concepció general i el pla d'acció concret per assolir uns objectius des d'un punt de partida. En aquest cas, per nosaltres l'estratègia a desenvolupar és la de fer una revolució integral i autonomista al segle XXI; una estratègia basada en la realitat actual i els aprenentatges del passat. Seguidament n'esbossem algunes humils propostes:

- **Construir un moviment revolucionari:** per assolir un repte de la magnitud que plantegem cal realitzar un treball comú entre projectes, lluites, mobilitzacions... amb essència revolucionària que ens serveixi per avançar junts amb una estratègia que estigui a l'alçada dels temps que corren i unes tàctiques adequades al moment històric i als aprenentatges adquirits. És imprescindible que ens coordinem i unim forces per construir una alternativa integral, real i contundent arreu, per tal de no quedar marginats i ser simplement una anècdota amb potencial transformador irrisori dins el sistema. Hem de pensar com crear i coordinar un moviment revolucionari aglutinador, no per diluir la heterogeneïtat, sinó per generar sinergies. Per fer-ho, creiem que és important realitzar un procés de debat obert i no dogmàtic on poder parlar

14. Moltes reflexions estratègiques aquí exposades beuen del projecte de la Democràcia Inclusiva. Per aprofundir-hi recomanem l'article: "*Estratègies de transició i el projecte de la Democràcia Inclusiva*" (Takis Fotopoulos, 2002) (<http://www.democraciainclusiva.org/txt/estrat.pdf>).

de les idees i trobar unes bases comunes sobre les quals construir aquest moviment¹⁵.

- **Transició revolucionària:** per poder construir l'embrió de la nova societat i ser una massa crítica amb consciència revolucionària necessitem realitzar un procés de transició en què anem practicant i consolidant les noves institucions i valors que volem que predominin. És necessari que aquest procés es porti a terme amb consciència i estratègia revolucionària per tal que les mesures *transicionals* siguin efectives i “no cooptables”.
- **Institucions paral·leles:** crear institucions que ens permetin anar-nos fent forts, dependre menys del sistema, assajar la nova societat, transformar les nostres formes de fer, ser i relacionar-nos, etc. Aquesta praxis també ens farà més hàbils per resistir i per posar en tensió el sistema establert, alhora que ens permetrà anar-nos preparant per poder enderrocar-lo.
- **Coherència entre mitjans i fins:** cal que els mitjans per realitzar aquesta transformació estiguin en concordança

15. En aquesta línia celebrem les iniciatives del *procés embat* (<http://procesembat.wordpress.com>) i de la *crida integrarrevolucio* (www.integrarevolucio.net). Animem a tenir una actitud oberta i no dogmàtica, evitant posicions de trinxera per poder fer un debat profund i fructífer i acordar unes bases comunes, no un consens de mínims de tots els moviments socials, sinó una visió comuna i unes línies estratègiques dels moviments revolucionaris. Per fer-ho ens hem de centrar en allò fonamental, deixar els enfrontaments personals o les discussions poc rellevants. Això només pot assolir-se amb una aposta clara de totes les persones per acabar amb aquestes actituds, demostrant una altura de mires suficient que posi l'interès general i el bé comú per davant.

amb els fins que anhelem. Així, per exemple, si la nostra voluntat és establir una societat igualitària -governada per assemblees-, no farem servir mitjans oligàrquics per assolir-la -prendre el poder de l'Estat-. Si la nostra voluntat és generar consciència des de la base, no ens convertirem en una avantguarda impositiva que ostenta una visió científica del canvi social que cal aplicar. Es tracta, així doncs, *“d’impugnar les estructures del sistema de dominació establert (diners oficials, empreses capitalistes, administració estatal, etc.) i utilitzar-les només en la mesura que sigui necessari per tal de substituir-les per noves estructures autònomes, comunitàries i ecològiques”*¹⁶.

- **Auto-construcció de subjectes revolucionaris:** necessitem tenir la fortalesa, voluntat, actitud i aptituds per realitzar la revolució. Hem de trobar maneres de treballar aquests aspectes explícitament per tal de poder afrontar tot el que cal per assolir allò que anhelem.
- **Integralitat i radicalitat:** els problemes que tenim avui són globals, cal abordar les problemàtiques des d’una perspectiva holística i anant a l’arrel i no només als símptomes.
- **Relocalització:** en concordança amb la forma d’organització per la qual apostem, l’estratègia ha de basar-se en l’arrelament al territori; les institucions que generem han de ser locals i vinculades a territoris concrets, decidint tot el que es pugui a escala local (principi de subsidiarietat) i confederant-nos per a allò que sigui necessari abordar en un àmbit de major abast. Aquest arrelament implica tre-

16. “*Procés Constituent o Revolució Integral?*” (Blai Dalmau, 2013) (<http://blaidalmau.blogspot.com.es/2013/06/proces-constituent-o-revolucio-integral.html>)

ball del dia a dia amb els nostres veïns i veïnes, construint amb una posició ferma però amb les realitats heterogènies de cada territori.

- **Sobre la violència:** en el context actual, tenint en compte el gran desenvolupament en el camp del control i la repressió que posseeixen els qui ostenten el poder, es fa difícil pensar que sigui estratègic un encarament directe amb aquests. Altrament, la violència física, la repressió, etc. són les seves armes, són part del seu món. Nosaltres tenim un altre paradigma i per tant hem de buscar minimitzar la violència i, èticament, maximitzar el respecte cap a la vida, usant la violència física només quan aquesta serveixi a la consecució d'aquest fi, quan sigui l'única via que ens quedi per reduir la violència sistèmica. En aquest sentit, ens sentim afins a un principi bàsic de l'estratègia que ens recordava Sun Tzu *"la millor batalla és la que es guanya sense lliurar-se"*.

No obstant, no podem obviar que les elits, en voler mantenir i perpetuar el sistema establert, atacaran i perfeccionaran les formes de repressió cap a qui el posi en qüestionament. És més, és molt probable que a mesura que siguem més en aquesta tasca revolucionària, la violència sigui més contundent. Per tant, veiem necessari pensar i assajar formes per defensar tot allò que estem construint i trobar les millors maneres de confrontar l'aparell repressor de l'Estat, tot adequant-nos als contextos que anem vivint, però sense fer de la violència el centre de la tasca revolucionària.

ALGUNES TÀCTIQUES

D'acord amb aquestes línies generals de l'estratègia proposem un esbós d'algunes tàctiques que podem portar a terme als

nostres territoris des d'ara mateix. Pensem que sempre que puguem hem de plantejar tàctiques que depenguin al màxim de la nostra acció, ja que aquestes seran les més realitzables, centrar-nos en què farem nosaltres i no en què demanarem o quins drets hem de reclamar. Per fer-ho breu expliquem només algunes tàctiques sobre les què pensem que caldria donar més impuls en l'estadi actual¹⁷:

- **Espais d'autoaprenentatge:** grups d'estudi, debats públics,... models d'autogestió de la formació on totes tinguem la mateixa oportunitat d'aportar i ens permetin formar-nos en diversos camps, així com reflexionar col·lectivament.
- **Assemblees populars:** pensem que la forma democràtica de gestionar la política en una societat autogestionada és en base a l'assemblea popular, és a dir, l'assemblea de tots els veïns i veïnes d'un territori. Per avançar en el desenvolupament d'aquesta i anar practicant l'organització assembleària efectiva proposem crear grups que treballin per preparar una assemblea que vulgui esdevenir popular. Els primers passos podrien ser imaginar i trobar espais on reunir-se, estudiar i practicar mètodes de dinamització que es puguin reproduir a petita i a gran escala i dotar-la de recursos materials comuns i de legitimitat, per anar atorgant-li poder, per tal que pugui arribar a ser una assemblea popular real i no només una trobada de

17. Cal tenir en compte que el sistema tendeix a cooptar totes les iniciatives, així cal tenir clar que aquestes tàctiques formin part d'un moviment antisistèmic i que s'entenguin com a mesures de transició revolucionària. Altres tàctiques que no detallem per no allargar-nos més poden ser: mutualisme autogestionari, municipalisme, sabotatges, lluita als llocs de treball, etc.

veïnes i activistes compromeses. Alhora caldrà dotar-se d'espais més informals de deliberació, trobada, coneixement, debat, etc. entorn aquesta assemblea.

- **Col·lectivitzacions:** aconseguir la propietat d'habitatges, locals i infraestructures i gestionar-la col·lectivament, però explicitant la voluntat de cedir-la a l'assemblea popular del territori on es trobin quan aquesta funcioni com a tal.
- **Cooperatives populars:** empreses cooperatives del poble i per al poble, és a dir, un nou tipus d'empreses la propietat i el control de les quals està en mans de la ciutadania. L'objectiu és que l'assemblea popular decideixi les línies generals de funcionament. Mentre no existeixi assemblea popular com a tal, la cooperativa es gestiona col·lectivament, però aportant recursos a la construcció d'una nova economia i d'un nou moviment¹⁸.
- **Insubmissió i desobediència:** la legalitat intentarà blindar-se per tal que no puguem avançar en el nostre procés revolucionari; no només amb les traves que ja comporta, sinó amb noves regulacions que s'aniran inventant a tal efecte. Per això és fonamental la desobediència i la insubmissió (ocupació, expropiació, desobediència civil o fiscal, etc.). A tal efecte és convenient tenir al màxim de suport possible i legítimat reconeguda; pensem que cal vincular aquestes accions il·legals explícitament amb la construcció d'una alternativa, vinculant la construcció i la resistència.

18. Per reflexionar més sobre aquesta proposta podeu llegir l'article: "*Empreses demòtiques, en camí cap a una nova economia democràtica*" (Laia Vidal, Eduard Nus i Blai Dalmau, 2011) (<http://democraciainclusiva.org/txt/empre.pdf>).

- **Suport mutu i formes de vida comunitària:** un dels pilars del sistema actual és l'interès individual. Per combatre'l, cal aprendre a viure en comú practicant el suport mutu, tant a poble com a ciutat. Compartir els recursos, les cures i els diners. Crear i gestionar espais on puguem viure, socialitzar-nos i desenvolupar els valors que propugnem, on poder construir-nos com a persones junta-ment amb els nostres semblants.

Aquestes són només algunes idees. Moltes d'aquestes pràctiques ja s'estan començant a tirar endavant tot i que de manera incipient. Ens cal articular totes aquestes eines en una mateixa construcció per tal que el seu efecte sigui suficientment transformador. Per fer-ho pensem que fa falta aprofundir en el debat sobre com fer la revolució avui, dedicar esforços i trobades a abordar preguntes clau: quina anàlisi fem de la situació actual?; com ens preparem com a subjecte revolucionari?; quina estratègia emprem per la tasca que ens proposem: de quines tàctiques ens dotem?; quan i com les implementem?; com les nostres pràctiques poden emmarcar-se o transformar-se dins d'aquesta estratègia; de quines noves pràctiques ens dotem?; com articulem un moviment revolucionari?

Reforma o revolució?

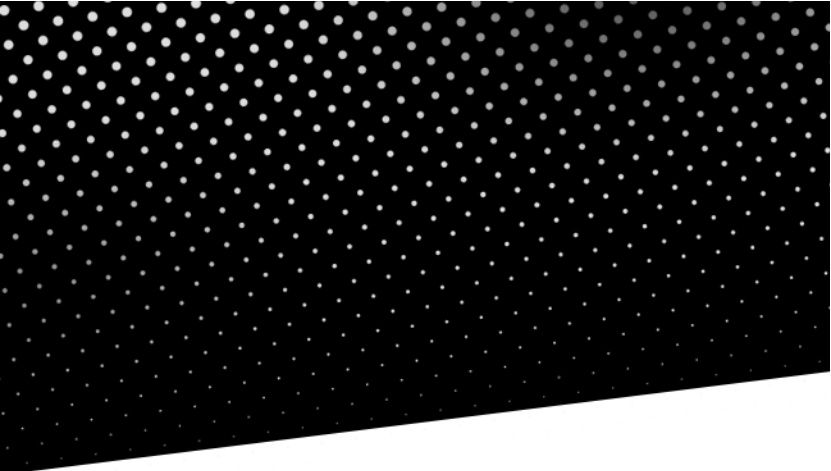
Pensant la transformació social avui:

Construir un nou món <=> Acabar amb l'ordre establert

Grup de reflexió per l'autonomia (GRA)

grupreflexioautonomia.org – gra@pimienta.org

Creative Commons BY-NC, 2014.

GRA, 2014

grup**reflexio**autonomia.org

